

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Fôia Pedagogică”

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Reacțiune.

Sibiu, în 16 Iunie 1897.

În cursul actualelor debateri parlamentare guvernul s'a vădit necesitat a protesta în contra gravei învinuirii, ridicate de către opoziție, că ar fi un guvern reacționar.

Ce este în esență reacțiunea?

O acțiune în potriva tuturor întocmirilor liberale, o luptă în contra tendințelor progresiste ale popórelor, o sugrumare a parlamentarismului. Reacțiunea însămnă totodată o acumulare a tuturor mijloacelor și puterilor de guvernare și centralizarea lor în mâinile unui for restrâns, a cărui putere astfel ajunge nemărginită, încontrolabilă, absolută.

Astfel de sistem reacționar a stăpânit în Europa cu succese mari dar deasastróse îndeosebi pe la începutul acestui veac și a grasat — cum am dice — în unele țeri până la anii 60. Îndemn la reacțiune a dat marea revoluție socială produsă de lume-cuceritorul Napoleon, care în țerile luate de el cu arme vitejesci, introducea pretutindeni o liberală guvernare, acorda drepturi egale tuturor cetățenilor prin „codul Napoleon”, astfel că îndeosebi cetățenii cei apăsați și preterați se închinau marelui erou, și'l slăveau ca pe un idol.

Er după-ce lucașerul libertății popórelor a dispărut de pe orizontul Europei, sau strâns diplomații mari și mititei ai tuturor țerilor europene la congresul din Paris dela 1815 și au resturnat cu mâinile lor zdrobitoare tóte alcătuirile lui Napoleon, au declarat reacțiunea în contra lor, restabilind stările de înaintea anului 1789, introducând în țerile lor cel mai reacționar sistem de guvernare.

Drepturile de publicitate, de asociere și de întrunire, până și cel mai elementar drept individual, dreptul vorbirei, erau încătușate. Ori ce mișcare naționalistă sau culturală era înăbușită, er inițiatori aruncați în temniță. Regimelor le stetea la dispoziție o óste de agenți secreți și spioni, la care óste se înregimentau cele mai corupte elemente. Er popórele, când se adunau

la diferite sərbări naționale, erau înpraschiate de gendarmi și miliție din pricina că cereau în gură mare, ca se li se respecte dorințele, ca se fie reprezentate în parlament, cereau dezvoltare liberă în ale culturai.

Aceste sisteme cari opugnav cele mai elementare drepturi ale popórelor și puneau atât de puternici stavile civilizațiunei nau putut se dăinuésca mult. Era firese ca efectul lor să fie — revoluțiunea.

Și revoluția a izbucnit în prima linie în țera libertăților, în Francia. În Iulie 1830 a fost detronat bourbonul Carol al X-lea, er' în locul lui a fost proclamat liberalul Philip de Orleans.

Acesta a revocat tóte ordonanțele lui Carol, a șters puterea aristocrației a introdus reprezentanța poporului, parlamentarismul, a dat libertate de presă, de întrunire și asociere. Poporul francez și-a reluat calea óblă și frumoasă, er celelalte popóre priviau cu invidie la această fericită țera.

Revoluția franceză din Iulie 1830 a fost stimul pentru Poloni și Belgiani cari se resculară și ei. În Italia și Germania (atunci una cu Austria) se formau an de an grupuri revoluționare. Cu tóte aceste însă au durat aceste stări absolutistice în Germania și Austria — unde erau mai acute — până la anul 1866 când li-s'a pus capet prin Königgratz și Sadova. Bismarck și marele Wilhelm înființând marele stat german în frunte cu Prusia, au șters absolutismul și reacțiunea, au frânt bariera de care se loviau valorile civilizațiunei.

Dar la noi în Ungaria?

Valurile reacțiunei au spălăcit și pământul Ungariei și au dus popórele de aci la anii de eliberare, 1848/9. De aci începând se aud tânguirile Magiarilor în contra absolutismului austriac, er pentru noi se pornesc epoca de luptă națională sistematică, de dezvoltare a consciinței naționale.

A sosit apoi anul 1867. Absolutismul autriac încetază, Magiarii se fac desevírșiți stăpâni peste situație, gustând fructele dualismului. Tânguirile lor încetază, se pornesc însă

tânguirile nóstre ale naționalităților și devin tot mai multe, tot mai intensive.

Absolutismul austriac era simțit de către toți de o potrivă, de Magiari ca și de Români. Trecând însă puterea conducerei în mâinile Magiarilor, raportul s'a schimbat, ori-ce acțiune a nóstră se isbesce de reacțiunea lor a unei puteri nemărginite, absolute.

Dacă partidele opoziționale magiare își permit luxul de a numi guvernul reacționar, ce se dicem noi naționalitățile?

Dacă înșiși Magiarii se ved opriți și împedeți în libera lor dezvoltare, — cum se ne precisăm noi acusele față de o oblăduire, care îndeosebi în anii din urmă atâtea doveđi de intoleranță, de tendențe reacționare și de fâțișă persecuțiune ne-a dat?

Unde suntem noi? Óre nu este multă analogie între stările nóstre de acum și între cele din Francia înainte de 1830 și în Germania până la 1848? Avem noi Români drept liber de întrunire și de asociere, avem noi deplina libertate a presei și a vorbirei? Óre nu suntem încunjuțați de agenți secreți și de jendarmii cei crunți, cari varsă sânge la poruncă, fără deosebită muștrare de consciință? Er lupta declarată de Magiari în contra limbei nóstre și a valórei nóstre etnice preste tot, — ce este decât o reacțiune orbișă în contra consciinței nóstre naționale? Sguduirea aședemintelor nóstre bisericești, vecinicul amestec în trebile nóstre bisericești și scolare, continuelle terorisări și atentate pe aceste terene, — nu denóta ele tóte, că destinele nóstre sunt pendente dela o putere reacționară, absolutistică, care vrea să ne derigeze fără a reflecta la voința nóstră, care ține continuă judecată asupra nóstră, dar fără noi. Legile politice-bisericești, legile scolare cele codificate și cele puse în prospect, statificarea administrației, — nu sunt tot atâtea doveđi de concentrare a puterii în mâna statului pentru a da hrana nesățiósei idee de stat magiar, acelu monstru care vecinic ne arată colții ascuțiți?

Și acest curent este mânat tot înainte, fără nici o considerație, fără a lua măcar pildă și învățatură din

istoria altor popóre, cari politicește s'au cumișit și cari au vădit cât de amare sunt ródele reacțiunei.

Noi firește suntem prea debili ca să ne opunem pe tótă linia și întotdeauna cu succes acestui curent, și acum póte mai debili ca de altă dată. Tóte protestele nóstre în contra pornirilor dușmănești sunt numai nește beșici de săpun. Și această debilitate a nóstră îi face pe dușmani trufași și cutezători și le dă voe a se îmbăta de parfumul succeselor.

Fie-le de bine! Un lucru însă vede că-l desconsideră dușmanii nóstri.

Se póte și se va întempla, ca slăbiciunea se dispară dintre noi, ca tóte forțele nóstre să se împreune, ca poporul nostru și cărturarii se fie un trup și un suflet, și atunci noi vom fi puternici și mari și vom ridica un zid, prin care vom pune capet curentului. Vom perde póte și din toleranța nóstră, din obediență și lenea nóstră și vom deveni mai aprigi și mai pretențioși...

Óre nu socot deținătorii puterii, reacționarii nóstri, că atunci desmetecirea lor, trecerea dela vis la realitate, le póte deveni cam neplăcută?

„Asociațiunea națională aradană”, și-a ținut adunarea generală în 3/16 a curentei. Adunarea a fost deschisă de protosingelul A. Hamsea, care în cuvântul de deschidere accentuează progresul, ce societatea a început să iee în timpul din urmă. Din raportul general se vede, că societatea a luat un avânt înbușurător, ales prin înscrierea de mai mulți membri noi, și prin administrarea la cassa societății a venitelor dela petrecerile arangiate de tinerimea aradană. Din raportul cassarului se vede, că starea financiară a societății e multămitóre. Socoletile s'au aflat în regulă. „Fondul tinerimei aradane s'a primit în administrarea Asociațiunii, încorporându-se la aceea. La propunerea profesorului sem. R. Ciorogariu, direcțiunea va veni la proxima adunare generală cu propunere în privința împărțirii de ajutoare pe séma meseriașilor și a industriașilor. S'au reales apoi direcțiunea și funcționarii.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Insemnări pe carte înșirate aci în rënd chronologic:

1. La anul 1789 Nov. 3 de când s'au stricat capela grecilor și s'au dus la biserica cea nouă.

2. Acastă carte, care cuprinde întru dânsa mai multe vistierii ale sufletescii doctorii, de care nêmul părintescii mele patrii s'a talmăcit prin cea de lut mâna mea cea nevrednică, care carte umplându-se de focul dragostii și chir Savva Marcea a o trebui pentru sine, acum a hărăzit-o părintele popii Crăciun, parochul din Agnita Petru, ca să aibă datoria a'l pomeni la jertfa cea nesăngerată pentru iertarea păcatelor din neam și neamul Dumnealui.

S'au dat în Brașov 1790 Maiu 10 Savva (dóue cuvinte nu se pot ceti), dat de a mea bunăvoe. Savva.

Fiind de față și eu dascălul Radu Duma, cântărețul bisericeii Brașovului. Martor.

3. „Acastă carte s'au petrecut cetindu-se tótă de mine popa Savvul Deisorénul din satul Merghindealeși s'au petrecut la anul 1782, și am însemnat fiind în Agnita 1792, Maiu 28 zile.

4. „Popa Savva Popovici of Reșinari, asesor consistorial 1812”.

5. „La anul 1812 Aprilie 5 zile a cetit această carte tótă popa Crăciun Fecetici of Șoimuș Namesnic Protopopiatului de sus al Cetății de Baltă și a-și fi scris și mai mult, dară să răcea mămăliga”.

6. „Acastă carte s'au cetit și de mine preotul Michail Moldovan, parochul pravoslavnic grecesc al (nelegibil) 1812 Dechemvrie”.

7. „M'am învrednicit și eu mult păcătosul și nevrednicul la bieteale bêtărănețele mele cele de 73 de ani și 40 de zile, de am cetit pe această sântă carte și am aflat mulți mărécini înghimpoși într'ênsa, dară celestele credinței cei pravoslavnice le trage din gura hulitorilor ca pe măséea cea plină de dureri din gura celui ce simte durerea.

Smeritul și mult păcătosul Teodor Dâbea, paroch în Daneșiu, 1813 Ianuarie în 24”.

8. „Pentru această carte s'au luat dela mine alta.

Voina Pitișiu paroch Bolgarszekului”.

9. „Ioan Gheaja m. p. Protopop Varmegiei Belgradului de sus am cetit întru această carte și am scris 6 Februarie 1834”.

10. „La anul 1837 și 1838, 20 Fevruarie am hotărît cetirea. Stoicovici parochul (nelegibil)”.

Cartea această manuscrisa s'a aflat la parochul Vasiliu Hodoșiu din Iclandul mare, care probabil o a primit dela socrul său, răposatul protopresbiter al Palișului Nicolau Gheaja; érá la mâna nóstră a ajuns prin mijlocirea inteligentului paroch din Nasna Stefan Russu, care este ginere al parochului Vasiliu Hodoșiu.

(Va urma.)

Salarisarea.

Se poate tot acest lucru ajunge și pe altă cale. Sistemul cu capelanii se poate întinde, pentru-ca clerul în număr totuși se nu scade tare. Asta s'ar putea așa, că unde 1—2—3 comune se grupează ca matre și filii, se aședă preot (paroch) și capelan, cari sunt obligați în rëndul aședat a face serviciile.

Venitele încassate se vor distribui proporționat cu rangul. Capelanii de regulă ar putea purta și sarcina de a fi învățători.

Cu statutul organic un astfel de arangiamet nu poate veni în contradicție, fiind un drept al congresului organizarea parochiilor.

În cadrul unei astfel de organizări mai cu înlesnire se poate forma câte un fond, menit a ameliora dotațiunea parochiilor. Dela întroducerea administrațiunei mai corecte a averilor bisericesci, în număröse parochii s'au format fonduri cu așa menițiune și averea bisericilor în mod rapid a crescut. Acele capitale, prin comune unde de regulă și interesele sunt bunisore, se pot ușor ridica la considerabile sume. Două-trei astfel fonduri contopite — pot da un capital, care cu interesele sale poate ajuta foarte mult.

Să nu se uite, că dărnicia, jertfa pentru biserică a fost totdeuna una din notele caracteristice a Românilui. Și ați nu s'a stîns de tot acest simț. Dintre creștini mulți, vedînd scopul salutar, nu vor hesita a veni cu obolul lor în favorul fondului. Cunosce mulți creștini, cari — în schimbul unor pomeni la sf. prestol — sunt aplicați a ceda bisericeii nu numai bani, ci și imobilități, pământuri.

Ocaziunile trebuiesc folosite. Biserica ortodoxă a noastră a neglijat acest mijloc de a-și acuire averi, fonduri. Alte biserici au făcut minuni pe acest teren. Se pricepe ușor, că înainte de 1848 biserica n'a prea putut face așa ceva, fiind numai tolerată. Pentru acum această barieră s'a rupt, și ce nu s'a făcut se poate și de aci încolo face, în generația actuală încă cu succes.

Ar fi încă o modalitate, care s'a aplicat prin multe părți în mod rodnic. Cu ocazia comasării — ce pe unele locuri se fac — se poate rupe câte o părticică și bisericeii. Parochienii de regulă, avînd și conducători destoinici, se învoiesc. Mai bucuros cedeză ei din teritor o părticică, care nu se simte pentru nici-unul, decât se susțină tot din arunc și pe preot.

Fie una, fie alta din modalitățile indicate aplicată, fie toate deodată, poate resulta o sumă bună, care deși, poate pentru moment nu satisface trebuințele, dar promite mult pentru viitor. Cutez a afirma, că atîta meliorare se poate obține câtă se obține pe calea coronei de familie. Pe de-asupra o astfel de meliorare se obține cu mijloce de tot ordinare și în mod firesc, nu forțînd tréba. Ce e de notat, se produce un fel de clasificare a preoțimeii, prin care se stimulează ambițiunea de a nisui la rang din ce în ce mai înalt.

Una din scăderile sistemului nostru în parochii este aceea, că parochiile nu oferă destul teren, pentru-ca meritele se fie remunerate. Pe lângă tot sistemul autonom al parochiilor, se poate obține acel rezultat, ca numai persoane binemeritate se se așede în locuri cu destulă dotațiune. Sinódele și congresul dór pentru acea tréba sunt alcătuite ca să statoréscă normele de lipsă, după-cum cer trebuințele, cine și unde poate concura și viceversa.

În stat încă sunt margini cu privire la salare, deși agendele oficiului nu difer, ce a mai determinat sistem acest mijloc de a produce avînt în afacerile ei.

Se va obiecționa, că îmbunătățirile puse în perspectivă privesc viitorul de present sunt vorbe deșerte.

Tot așa de actuală e îmbunătățirea pe calea corónelor — răspund.

Până se vină rëndul la preoți va mai trece apă pe Dunăre. Adevărul e, că se pot obține îmbunătățiri seriose, ați chiar punîndu-se în praxă preatinsele mijloce.

Un óre-care zel și perseveranță în muncă, însoțite de un fin tact — se cere la tot cazul din partea celor chemați a conduce.

„Societatea pentru fondul teatrului român“ s'a ținut ședințele sale bine cercetate în zilele Rosaliilor la Orăștie. Succesul moral cât și cel material a fost mare. (Peste 1200 fl). Adunarea următoare se va ținea la Hațeg. Raportul special în numărul viitor!

Patriarchul Brancovici și congresul sêrbesc. Din Neoplanta sosese scirea, că la alegerile pentru congresul, ce se va ține în 11 a lunei viitoare în Carloveț, reușese radicalii. Evidențiată învingerii lor, ar aduce cu sine sigura cădere a lui Brankovics. Observînd patriarchul penibila situație a întrevonit la Bánffy și i-a cerut séu revocarea ținerii congresului în cazul reușirii radicalilor, séu închiderea aceluia imediat după deschidere. Se susține, că Bánffy nu vrea să se amestece în afacerea acésta. — Afacerea se explică prin promisiunile, ce patriarchul le-a făcut cu ocazia ultimei sale audiențe, Monarchului, că adevă va lucra, ca alegerile să decurgă după dorința guvernului. Dacă nu va succeda afacerea în chipul acesta urmarea va fi căderea patriarchului.

— Aceste le comunicăm după „Bud. Hirap“, însă cu totă reserva.

Cântările noastre bisericesci.

Sub titlul acesta primim spre publicare articolul ce urmază. Deși nu exploatează în deajuns chestiunea atinsă, îi facem cu plăcere loc, cu atât mai mult că este o temă ce poate și trebuie se fie discutată în public. Abusurile ce se comit cu cântările bisericeii sunt multe și e necesar ca acelea se fie ventilate, reprobate și îndreptate din partea celor competenți.

Păclișă, 25 Maiu 1897.

E lucru în deobște cunoscut, că dintre toate riturile ereștinesci cel mai atrăgător, cel mai înălțător de suflet este ritul orientat. Ómeni străini de confesiunea noastră au rămas încantați de frumșețea impunătoare a cultului dumnezeesc oriental. — Chiar poporul cel mai numeros din Europa numai fermecat de acest cult a primit ortodoxismul.

Și óre ce anume îl face pe acest cult dominant între celelalte? — Fără multă oboselă a minții și fără de a greși putem dice, că podóba serviciului dumnezeesc oriental constă din cântările ce se ecsecută la acesta. Da, cântarea variată e aceea ce ridică nimbul acestui cult. Cântarea se trage ca un fir roșu în întreg serviciul dumnezeesc. Atât la liturgie cât și la utrenie, vecernie etc. materialul scris mai mult se cântă de cât se cetesce. — Fiind cântarea factor important în servițiul dumnezeesc trebuie să i-se și dea atențiunea cea mai mare; din motivul, că acest cult se nu suferă nimic în frumșețea și maiestositatea sa, și ca se n'avem de a ne mai plînge la indiferentism în biserică.

Pentru-că, dacă e adevărat că iregularitățile în administrarea averilor bisericesci, și păcătoasă însușire a unor preoți de a șicana pe parochienii săi, — când lipsă au acestia de serviciul parochului, — disgustă pe ómeni de biserică și de tot ce se petrec cu ea și pentru ea, apoi tot atât de adevărat e și aceea, că dacă cântările în serviciul dumnezeesc nu se execută corect și frumos, poporul, mai ales al nostru, nu se poate avînta cu gândul séu la cea mai supremă ființă pentru care se celebréază, și prin urmare i-sé urășce în biserică, cască în drépta și în stînga, ba pe unii îi cuprinde chiar și somnul. Resultatul moral în astfel de casuri și-l poate închipui ori și cine — e tare trist.

Fiind-că cântările bisericesci după prescrierile tipiconale au ale îndeplini atât preotul cât și învățătorul, cei cari se dedică acestor chemări ar trebui se fie în curat cu

acésta și încă ca studenți în gimnasiu să facă deprinderi de musică vocală.

E tare trist însă, că acésta în cele mai multe casuri nu se face, ba esperiența ne arată, că tocmai tinerii, cari pășesc pe carierele amintite, negligă în parte, ori chiar de tot musica vocală și instrumentală, nefiind acestea studii obligative. Nici pe o carieră mai înaltă nu se cere o anumită cunoscință de musică, numai pe cea preoțescă și învățătorescă da, ceea-ce însă nu se prea ține în vedere. Tinerii, cari până sunt în gimnasiu nici habar n'au de acest obiect, numai după ce au întrat în seminarium ved, că ce réu au făcut. Atunci, unii pe lângă cea mai tare voință și cel mai mare zel abia se pot iniția în cunoscințele cele mai necesare ale musiciei: vocea aspră și nedepinsă, auzul musical — poate din fire debil — mai de tot timpit, cunoscințele cele mai elementare despre formarea tonurilor, a notelor și scalele musicale etc. lipsesc.

Cântările bisericesci, executate de atari ómeni, nu vor fi în stare a ridica măreția cultului, nici a încălzi pe popor penrru cele sfinte.

La cântările bisericesci trebuie urmate cu necesitate în prima linie acestea:

1. Cântările se se predea corect, atât în text cât și în melodie, nimica schimbînd séu adăugînd, ci după cum ele sau statorit de biserică. Cel care schimbă în text, în melodie ori în modulațiunea cântării calcă postulatul cel dintăiu ce-l avem la cântări. Cântările ce sunt a se cânta la o anumită sêrbătoare, se nu se pună și la altă sêrbătoare de cumva acésta nu o demândă tipicul.

2. Cântările bisericesci se se accentueze corect. Silabele pe cari cade accentul trebuie pronunțate mai apăsată ca celelalte. Față de acésta cerință greșesc cei mai mulți dintre cântăreți: cauza e pronunțarea greșită a limbei și necunoscințele temeinice a limbei preste tot. Preste tot sunt puțini aceia cari țin cont de prosodia cântării. Datorința profesorilor de cant e sé îndreptate erorile de felul acesta.

3. Cântările se se execute în mod demn și cu evlavie. Aci trebuie grijit ca cântarea se nu se cânte nici prea forte, nici prea piano, apoi nici prea iute, nici prea încet. Cel ce hodoroșeste cântările vatămă pe Dumneșeu și scandaliséază publicul. Ca în toate celea și aici trebuie ținută calea mijlocie. Să ne acomodăm și după text însă se-l căutăm și cu convenita evlavie.

În ce mesură au se se cânte cântările bisericesci? Și aci trebuie se ne pădim de a nu cădea în extreme; nici prea domol nici prea sunător, nici sbierînd nici șopotînd se nu le cântăm. Cântarea șoptită produce impaciță ér cea șuierată indignare. Și una și alta trebuie încunjorate. Dacă cine-va dispune de voce puternică, se nu credé că sbierînd în biserică se recomandă publicului, că de și unora le va plăce póte, la cei mai mulți, în cari e desvoltat gustul estetic cât de cât, sigur nu le va plăce. Pentru-că nu larmă ci evlavie se cere în biserică.

Din aceste până aci înșirate se vede dar că cântările bisericesci recer ostenelă și pregătire.

Cântările noastre bisericesci sunt atât de frumóse, atât de înălțătoare de suflet, dacă cântându-se se ține cont de melodie, accentuare, prosodie și intervalele de timp — în cât petró de ai fi trebuie se te miși.

Acestea se le avem în vedere preoții și învățătorii, și sunt sigur că vom contribui foarte mult la susținerea interesului pentru biserică în poporul nostru românesc.

G. Albu.

Concertul Demetriu Popoviciu.

Vinerea trecută am avut o sêră de adevărată mândrie națională, și nu avem cuvinte spre a exprima destul de clar acésta a noastră mândrie națională.

Am fost un popor asuprit noi românii, și aici, și în vecinul regat român; lumea cea mare ne-a ținut buni de a lucra pământul ca alții se se desvólte, se dea înainte, se trăsescă din sudorile feței noastre.

Încetul cu încetul ne-am ridicat, am scuturat jugul sclăviei, ne-am ridicat capul, am început a cultiva știința și artele, și am putut da dovești strălucite, că eminente în sușiri are poporul nostru român.

Dintre artiștii români domnul Dimiștru Popovici a fost cel mai fericit, el ca cântăreț stă ați la o tréptă foarte înaltă, a cântat pe binele cele mai renumite din Europa, a dat concerte în America, și prin talentul seu a făcut cinste numelui de român.

Ne sălta inima când cetiam despre prestațiunile dînsului între străini, eram onorați și noi Românii prin onórea ce i-se da lui, căci el e os din ósele noastre, carne din carnea noastră, sânge din sângele nostru, și ar trebui se fim de tot mărginiți, dacă nu ne-am simți făloși, că din poporul nostru s'a ridicat la o asemenea valóre artistică acest om, că el în nimbul la care a ajuns, nu s'a lăpédât de neamul seu, că el cu fală se presentéază lunei străine ca român, ca éșit din sinul poporului român.

Dorind doriám se ni se mai dea ocaziune a aúdi în orașul nostru cântînd pe acest adorat cântăreț al lunei culte, și reuniunea română de musică din Sibiu ne-a știut procura deosebita plăcere de a aúdi pe domnul Popoviciu cântînd în concertul de Vineri sêra.

Domnul Demetriu Popovici are o puternică voce de bariton de care dispune cu deosebită măestrie. Perfect în arta de a cânta, domnul Popoviciu străbate toate tainele inimei omenesci, cu măestrie interpretéază toate situațiunile, și simți, că stai în fața unui om superior, care te răpesc pe sine, și te face sé simți tot farmecul ce ăce în musică.

Cine nu e în stare a se inspira sub farmecul cântării domnului Popoviciu, acela nu póte face pretensiune nici la cel mai mic grad de cultură.

În concertul de Vineri sêra domnul Popoviciu a cântat cu multă măestrie „Prologul“ din Bajazzo de Leoncavallo, „Serenadă“ din Don Juan de W. A. Mozart, „Der arme Peter“ de R. Schumann, și a răpit inimile ascultătorilor. Aplausele frenetice au fost dovadă, că publicul a știut apreția prestațiunile de artă ale cântărețului.

Cu admirațiune a ascultat publicu executarea frumóselor cântece de G. Dima a) „Dorința“ b) „Preste vîrfuri“, și c) „De ce nu-mi vii“, care până acuma nu au mai fost executate în public.

Trei genii ai neamului românesc au contribuit la acésta apoteosă a artei române.

Neîntrecutul poet român M. Eminescu ne-a dat admirabilele versuri, neîntrecutul compositor român Georgiu Dima le-a făcut admirabila melodie și neîntrecutul cântăreț, artistul Demetriu Popoviciu le-a interpretat în mod admirabil de frumos.

Publicul distins din sêra concertului a simțit conlucrarea acestor trei genii și admirațiunei sale a dat expresiune prin aplause ridicate la apoteosă.

Suntem fericiti, că putem tálmaci sentimentele, de cari a fost pîtruns publicul la apoteosarea acestor trei genii.

Puternicul duet din opera „Der fliegende Holländer“ de R. Wagner ne-a arătat de câtă forță dispune vocea domnului Popoviciu, cât este ea de mlădiósă, cu câtă măestrie o întrebunțéază artistul, ne-a prezentat totodată ca bună cântăreț pe domnișóra Eugenia Moga, care dispune de o frumósă voce de sopran, a făcut în modul de a cânta progrese foarte frumóse, și promite a deveni putere solistă neprețuită pentru reuniunea română de musică.

La acea înălțime a fost domnul Demetriu Popoviciu în cântările de Brahms (Prediger Salomo cap 4. Iesus Sirach cap 41.) în C. Löwe (Der Wirthin Tochterlein.)

La neșfîrșitele aplause a mai cântat afară de program cu mult efect cântecul seu favorit „Mândruțică“ de Stefanescu și aria din opera din Africanerin de Meyerber. Ambe piesele sunt piese de forță ale cântărețului, una în gingașul colorit al dragostei depuse în poesia lui Alexandri, alta în focul cu care erump manifestațiunile sufletului în acea piesă.

Publicul român din Sibiu a dat domnului Popoviciu o frumósă cunună de lauri.

Artistul în piano domnul Victor de Helldenberg a provédut acompianierea la toate cântecele domnului Popoviciu, și cu multă măestrie a executat la pian dóue compozițiuni proprii ale domniei sale (Abersee în Sonnenschein, și Bergfalter).

Mare surprindere ne-a făcut domnișora Irina Pop, care împreună cu măestrul d-sale instructor în pian Victor de Heldenberg a executat compoziția: „Jocuri românesce după motive populare românesce, pentru patru mâni la pian de C. Chovan“.

Domnișora Pop cântă cu multă siguranță și bravură, dovadă, că urmărește cu mult zel bunele și măestrele instrucțiuni ale măestrului său instructor.

Concertul s'a dat în sala dela Gesellschaftshaus, care a fost îndesuită de public distins. Tot ce a avut Sibiiul mai bun, mai ales, a alergat la concertul domnului Popovici.

Avem puțini artiști noi români. Onoarea, care li se face lor, se resfrânge și asupra noastră. Domnul Popovici primescă manifestațiunea recunoștinței noastre pe calea acésta.

Dăm ce avem mai bun. Dăm drept recunoștință totă căldura inimii noastre iubitelui artist, care ne a procurat țile atât de senine.

Rosaliiile în Sibiiu.

Sărbătorea pogoririi duhului sânt a adus după un îndelungat timp ploios, neplăcut și împreunat cu multe daune mai ales în agricultură, mult așteptatele țile senine și uscate.

Săninetea acésta s'a manifestat la noi și în cele sociale.

Duminecă, în ziua primă de Rosalii, s'a oficiat în biserica din Cetate sânta liturgie și vecernia cu ingenuncherile prescrise din partea Preacuvioșiei sale dlui archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, asistat de ppresbiterul N. Cristea, presbiterul D. Cunțan și diaconul Elie Moga. Cântările liturgice le-a reprodus corul seminarial.

În capela din reședința arhiepiscopescă de-asemena s'a servit sânta liturgie, sub decursul căreia I. P. S. D. arhiepiscop și metropolit Miron Romanul a chirotesit întru ppresbiter pe presbiterul Sergiu Medean, ales și denumit ppresbiter al Șebeșului.

La ora 1 p. m. s'a dat apoi la masa arhiepiscopului un prânț în onoarea distinsului cântăreț și artist român Dumitru Popovici și a nouchirotesitului ppresbiter, la care au participat mai mulți asesori consistoriali și onorațorii din Sibiiu.

În timpul mesei s'au deslănțuit, ca la ori-ce convenire românescă, căldurose discursuri, respective toast.

Șirul lor a fost început de Preacuvioșia Sa Dr. I. Pușcariu. D-sa, accentuând însemnătatea Rosaliilor pentru dezvoltarea creștinismului, a cultului și a îndreptării limbilor și drepturilor naționale, închină pocalul în sănătatea capului bisericei noastre, a Excelenței Sale, care prin prezenta întrunire ne-a dat ocaziune a îmbrățișa în mijlocul nostru pe ilustrul baritonist Dumitru Popovici și de a sărbători pe părintele S. Medean, carele ați a primit darul unui însemnat oficiu în organismul bisericei noastre.

Excelența Sa, mulțumind în general tuturor pentru prezentare, vorbește în special pentru alesul său oșpe, artistul D. Popovici, care i-a făcut deosebita onoare de a-l pute saluta între oșpeții mesei sale și pentru S. Medean, căruia i-a reînprospătat în memorie înaltele povețe întru îndeplinirea conștiințioasă a noului său oficiu.

Părintele Medean răspunzând mulțumesc Excelenței Sale pentru bunăvoința și distincțiunea, de care l'a împărtășit și promite, că se va nisui a satisface datorințele ce i-se impun.

După acesta vorbește secretariul Dr. Elie Cristea în cuvinte avântate pentru dl D. Popovici. Din toastul d-sale, care ni s'a imprimat binișor, reproducem următoarele:

Omieni, cari se îndeletnicesc cu artele frumoșe, au avut adese-ori ocaziune a află, că bărbați luminați, cari cu agera lor minte cuprind și pătrund cursul vieții și lumii aceștea, asemănă arta musicală, cântarea cu religiunea; cântarea însăși o numesc o adevărată religiune. Cei ce au avut fericita ocaziune de a auzi cântăreții de renume, a participa la concertul de Vineri al dlui P. și mai ales cei ce au ascultat neîntrecuta lui voce și cântare în oratoriul Ilie: aceia de sigur s'au depărtat cu convingerea, că asemănarea

atinsă mai sus este foarte la loc; căci într'adevăr nu-ți poți închipui ceva mai frumos, mai admirabil, mai ideal, ba chiar mai sânt, ca și cântarea distinsului nostru artist Dumitru Popovici. Vocea d-sale este atât de pătrunzătoare, plină de farmec și evlavie, încât ne atinge cele mai ascunse corde ale inimii noastre, ne ridică gândul, sufletul din mijlocul grijilor acestei vieți în sfere sublimă, ideale, în câmpiile zimbitor, unde suflă zefirii plăcuți și lucește sôrele sântității, răs-pândind rațele trandafirii ale frumșeții; ba ne și înalță chiar pe aripele cântării sale la D-șeu, la Creatorul celor vădute și nevădute.

Intr'adevăr numai ascultând un asemenea cântăreț poți înțelege ceea ce țice Schiller într'o poezie.

„Das Schöne bluth nur im Gesang“.

Dar pe lângă evlavie, ne inspira versul d-lui P. o deosebită mândrie, carea se potențază mai ales, când scim, că vocea lui este nu numai frumoșă și artistică, ci mai pe sus de toate românescă.

Durere numai că — după țisa lui Alexandri:

„Tot, ce-i falnic și frumos
„Curând trece, curând môle,
„Ca un cântec, ca o flóre
„Ca un fulger luminos.

În tocmai și cântarea alesului nostru baritonist trece, se sfârșesc mult mai iute, ea e mult mai falnică și mai plăcută, decât ca să ne mulțămim a o fi ascultat odată, de două ori la vr'un concert.

Ne mângăie însă împrejurarea, că pe Mercuri cu ocaziunea concertului valoroșei noastre reuniuni de musică, vom fi erași în plăcuta pozițiune de a-l asculta și admira.

Constată, că ziua de ați are pentru noi o îndoită însemnătate. De o parte: Sărbătorim pe un preot, care a primit dela Dumneșeu prin mijlocirea I. P. S. nostru arhiepiscop și metropolit darul, chirotesirea de ppresbiter al Șebeșului; de altă parte salutăm și sărbătorim pe un alt rar preot, care tot dela Dumneșeu și-a primit darul, talentul său și care tot Domnului servește la altariul artei musicale. Pentru acest rar preot, artistul D. P. închină păharul său, dorind ca D-șeu să-i susțină alésa voce la înălțimea artei, ca și pe viitor încă mulți ani să pôtă secera nenumărați lauri și să pôtă câștiga nimb și admirațiune nu numai pentru sine, ci și pentru neamul românesc, care-i mândru a-l numera între fiii săi.

Să școlă acum iubitul nostru artist și în cuvinte simțite arată, că a umblat multă lume 'mpărăție, dar n'a aflat omeni cari să-l îmbrățișeze mai cu intimitate și în mijlocul căroră să se simtă mai bine, ca și pe Sibieni. Amintesc, că a mai cercetat Sibiiul înainte cu 12 ani, la începutul carierei sale de cântăreț, și înainte cu 5 ani. Petrecerea în Sibiiu i-a fost totdeuna din cele mai plăcute și în depărtatele sale călătorii adese ori îi vine în minte Sibiiul cu însuflețita lui societate română, în mijlocul căreia se dorește. A venit acum și a treia oră la Sibiiu, că ține mult la profesorul și componistul Georgiu Dima, și la activitatea lui musicală în societatea română. Sprijinirea acestei activități o voesc, căci precum în lumea mare dorește a se ridica nimbul neamului prin fii săi, așa acasă între Români dorește a deștepta conștiința vitalității și a talentelor, cu cari este dăruit acest popor. Ridică pocalul pentru dl Dima, și mulțămesc Excelenței Sale pentru distinsa onoare de a-l invita la archipăstoresca-i masă. Momentele plăcute petrecute în societatea acésta, le va păstra totdeauna ca o scumpă suvenir, în special suvenirul Excelenței Sale i-l va alătura la cel al celorlalți archierei români, pe cari a avut onoarea a-i cunoșce.

Excelența Sa mai vorbește pentru profesorul Dima, care mai ales prin activitatea sa pe terenul musiciei ne-a câștigat respect în fața conlocuitorilor. În fine dl Georgiu Dima închină pentru onorabilă presidentă a „Reuniunii femeilor române din loc“ Maria Cosma, carea prin deosebitul ei interes față de cauzele noastre culturale și prin zelul desfășurat în acéști direcțiune a eșit din sfera îngustă a familiei sale, înmulțindu-și din ce în ce grijile de mamă și extinzându-și iubirea și preocupățiunea preste o familie mai mare.

Arătă, că și ați se preocupă cercurile otăritore bisericești, factori valoroși a înființa aici în Sibiiu o școlă cum se cade elementară cu mai mulți învățării.

Acésta numitei dómne i-a succes deja de mult, căci ea a pus primadată temelie și a asigurat viitorul unei școle elementare cu 4 clase, a școlei elementare de fete.

Acésta școlă și-a luat începutul în casa d-nei Cosma cu instruirea ficei Lucia, acum dna Aurel Cosma din Timișoara. La acésta primă elevă s'au alăturat și altele, și astfel din semința acestei instrucțiuni, provădute de fieertatul profesor seminarial Dr. Ioan Crișan, a resărit o școlă bine îngrijită, ér din acésta școlă a isvorit idea înființării unei școle civile de fete cu internat.

Jertfele, aduse de d-na Cosma întru realizarea acestui scop, sunt cunoscute și nu încetază nici acum, când nisuesce a completa lucrul început prin înființarea unei pedagogii române de fete. Dorind cât mai curând realizarea și a acestei nisuițe, d. Dima golesce pocalul pentru sănătatea dómnei. Acésta dorință o subscriu și sigilează cei preșenți prin ciocnirea pocalului cu distinsa matrónă română, pe carea bine ar fi să o inimizeze cât mai multe femei române de pretutindenea.

După prânț s'au retras cu toții în saloanele reședinței, unde între discuțiuni alese s'au servit cafeaua.

Examene.

Programa

examenelor publice la institutul Andreian pedagogico-teologic greco-răsăriten în Sibiiu cu fînitul aului 1896/7.

I. Secțiunea teologică.

În 17 Iunie st. v. la 8 ore înainte de améđi: Teologia morală, cursul II., profesor Dr. Stroia. După améđi la 3 ore: Introducerea în teologie, cursul I. profesor Dr. I. Stroia.

În 18 a. m. Teologia pastorală și liturgică, cursul III., prof. Dr. Roșca; p. m. Psihologia, curs. I. și II. Dr. Șpan.

În 19 a. m. Esegese și Ermeneutica, cursul I., prof. I. Ghibu; p. m. Didactica curs. II. și III. Dr. Șpan.

În 20 a. m. Dreptul canonic curs. III. Dr. Șpan.

În 21 a. m. Isagogia, cursul I., I. Ghibu; p. m. Musica vocală, toți elevii, prof. G. Dima.

În 23 a. m. Istoria bisericească, cursul I. Dr. Stroia; p. m. Economia, cursul III. teol. și ped., prof. D. Comșa.

În 25 a. m. Omiletica, cursul III. prof. Dr. Stroia; p. m. Desemn, Caligrafie curs. I. și II., prof. Dr. D. Barcian, și Dr. S. Stroia.

În 26 a. m. Limba și literatura română, cursul I., prof. Dr. Barcian; p. m., Desemn, Caligrafia, cursul III., prof. Dr. Barcian și Dr. Stroia.

În 27 a. m. Teologia dogmatică, cursul II., prof. I. Ghibu; p. m., Cântări bisericești cursul III., prof. D. Cunțan.

II. Secțiunea pedagogică.

În 17 Iunie st. v. la 8 ore înainte de améđi: Limba magiară, cursul I. prof. Dr. Roșca. După améđi la 3 ore: Limba magiară, cursul II. prof. Dr. Șpan.

În 18 a. m. Geografia I. și II., prof. D. Comșa; p. m. Limba magiară, Istoria pedagogiei, cursul III., prof. Dr. Roșca, Dr. Barcian.

În 19 a. m. Didactica II. și III. prof. Dr. Șpan; p. m. Religiunea, Constituția patriei, cursurile I. și III. I. Ghibu, și Dr. Stroia.

În 20 a. m. Istoria și constituția patriei, curs. I. și II., prof. Dr. Stroia; Religiunea, Limba română, curs. III., prof. I. Ghibu și Dr. Barcian.

În 21 a. m. Psihologia, curs. I. și II. prof. Dr. Șpan; p. m. Musica vocală și instrumentală, Gimnastica, toți elevii, prof. G. Dima și Dr. Șpan.

În 23 a. m. Limba română, cursul II., prof. Dr. Barcian; p. m. Economia, cursul III. ped. și cler. prof. D. Comșa.

În 24 a. m. Zoologia, curs. I. și II., prof. Dr. Barcian; p. m. Aritmetica, cursul II., prof. D. Comșa.

În 26 a. m. Religiunea, cursul II. prof. I. Ghibu; p. m. Aritmetica și Geometria, curs. I. prof. D. Comșa.

În 27 a. m. Limba română, cursul I., prof. Dr. Barcian; p. m. Fizica și Chemia, curs. III., Cântări bis., cursul III. ped. și cler., prof. D. Cunțan.

În 28, Conferență.

În 29, Serviciul divin și încheierea festivă a anului școlar 1896/7.

În 30 Extradarea absolutorilor și testi-
moniilor.

Sibiiu, din conferența corpului profesoral ținută la 3 Maiu 1896/7.

Dr. Remus Roșca,
dir. sem.

Programa

examenelor publice dela școlă civilă de fete a Asociațiunii transilvane din Sibiiu, la finea anului școlar 1896/7.

Vineri în 25 Iunie n.

a) înainte de améđi:

dela 8—10 ore Religiunea cu evelele din tóte clasele civile.

„ 10—11 „ Limba franceză cu cursul III și IV.

b) după améđi:

dela 3—5 ore Examenul privat cu evelele din cursul complementar.

Sămbătă în 26 Iunie n.

a) înainte de améđi:

dela 9—12 ore. Clasa IV civilă, din studiile: Limba română, Istoria patriei, Limba magiară și Fizica.

b) după améđi:

dela 3—5½ ore Clasa I civilă, din studiile: Limba magiară, Aritmetica și Limba germană.

Luni în 28 Iunie n.

a) înainte de améđi:

dela 9—12 ore Clasa III civilă, din studiile: Limba magiară, Aritmetica, Limba germană și Chemia.

b) după améđi:

dela 3—5½ ore Clasa II civilă, din studiile: Limba magiară, Istoria universală, Istoria naturală și Limba română.

Marți în 29 Iunie n.

dela 9—11 ore musica instrumentală și vocală, declamațiuni.

La 11 ore încheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeesci sunt expuse în decursul examenelor, într'una din salele institutului.

Diracțiunea.

Noutăți.

„Conferență generală“. Pe ziua de 29 Iunie n. este convocată la Cluș o conferență generală a credincioșilor bisericei greco-catolice, cu scop de a-și stabili ținuta față de mișcările pentru autonomia bisericei catolice. Convocatorul este semnat de mai mulți corifei — tot laici — ai acestei biserici.

* * *

Neconfesionalitatea, grație noulor legi, se răspândește cu pași repeși. În comuna Tamási s'au prezentat înaintea fisoigăbirului de acolo, 36 țeraui de confesiunea ev. ref. din Felsőnyék și s'au insinuat pentru a fi introduși între cei fără confesiune. Fisogăbirul i-a introdus după tóte formele în condica celor fără confesiune.

* * *

Cununie. Dl Dimitrie Banciu, farmacist în Seliște își va serba cununia sa cu d-șora Paraschiva Șteflea, Duminecă, în 20 Iunie st. n. în biserica din Seliște.

— Tot Duminecă se va celebra cununia d-nului învățător Șerban Cioran cu d-șora Paraschiva Bratu în Rășinari.

* * *

Celebra tragediană dela Burgteatrul din Viena, Sarolta Wolter, a decedat în 3/15 a curente în Viena, în etate de 63 ani, după o bolă îndelungată. Wolter și-a câștigat renume mare în rólele de eroină, și mai ales în dramele clasice eline și în cele sociale franceze.

* * *

Examen de calificățiune învățătorască. La examenul de calificățiune învățătorască, care se va ține în 9 Iunie a. c. și zilele următoare au fost admiși candidații: 1. Traian Cerbu. 2. Nicolai Popovici. 3. Alexandru Aiteanu. 4. Ioan Luca. 5. Ioachim Triș. 6. Ioan Buzete. 7. Gavriil Hereș. 8. Ana Florea. 9. Avram Debleș. 10. Oprea Olariu. 11. Nicolai Chirciu. 12. Ioan Paicu. 13. Georgiu Zugăreanu. 14. Simeon Kenegariu. 15. Ioan Luca. 16. Vnsiliu Pleșa.

Nu au fost admiși pentru-că cererile nu au fost instruite cum se cade: 1. Ioachim Groza. 2. Alexandru Ciucan. 3. Petru Tomoroga. 4. Gregoriu Maniș. 5. Octavian Piso. 6. Simeon Albu. 7. Ioan Cadenu. 8. Alexandru Bucșa. 9. Georgiu Șagăa. 10. Michail Todea. 11. Vasiliu Ivan. 12. Ana Sânteu.

Erăși primejdie în Paris. În suburbiul Neully din Patis s'a ținut zilele trecute abicnuitul târg anual. Sub decursul târgului, o hdlă, teatrul inter național, a prins foc. Cei diu lăuntru au năvălit cu grăză spre uși. S'a iscat un tumult grăznic. 30 de inși au fost greu răniți. Teatrul a ars cu desevârșire.

Examene. Ni-se scrie, că în comuna biserică Berința, din tractul Cetății de pără, examenul anual s'a ținut în 25 Maiu st. v. sub presiul dlui adm. protopopesc, fiind de față preoți, învățători, comit. par., antistia comunală în frunte cu notarul cercual și poporeni numeroși. Copii prezenți au fost în număr îndestulitoriu. S'au examinat din toate obiectele, și au dat răspunsuri foarte bune. Înveț. în Berința e dl Grig. Roman.

În *Finteșul-mare*, același tract, examenul a avut loc în 27 a lunei trecute st. v. tot sub pres. dlui administrator, fiind de față poporeni mulți. Examenul dat de învățătorul G. Bogdan a fost bun.

New-Jorkul și populația lui. Orașul New-Jork are 3 milioane 180,000 de locuitori, cari ocupă o suprafață de 318 mile engleze pătrate.

Datoria orașului e de 217 milioane de dolari, ceea-ce face 70 de dolari pe cap. Budgetul anual e de 65 milioane de dolari. Pentru paza orașului sunt 7000 de poliști și 2200 pompieri.

New-Jorkul posedă 350 de școli municipale cu 7500 profesori și 200000 elevi. Are 1100 biserici, 84 biblioteci publice, 264 spitale și 44 cimiteri. Cu tot numărul mare de locuitori, orașul nu dă anual pentru armată de cât 7000 de oameni.

Bibliografie. În Tipografia sud-ungară din Timișoara a apărut:

„Estras din regulamentul de exercițiu militar și din regulamentul serviciului de câmp” tradus de N. Stupariu, locotenent c. și r. în reg. de inf. Nr. 43. O broșură ce se estinde pe 80 pagini 8° și costă 30 cr.

În Tipografia H. Uhrmann Timișoara au apărut:

„Scene din viața militară” de N. St... a în formă de teatru format 8° mic pe 52 pagini, cu prețul de 20 cr.

Tot aci au apărut:

Aforisme, cugetări și reflecțiuni în limba română și germană de M. de T. Prețul e 1 fl.

În Tipografia și Librăria diecesă Caransebeș au apărut:

Intâia carte de scriere și citire (abedar) de E. Hodoș aprobate de Inaltul Ministeriu pentru școlile populare. Prețul legată 25 cr.

De același autor. *Schițe umoristice*, Caransebeș. Prețul e 1 fl.

Geografia pentru institutele pedagogice și școlile secundare după H. Guthe Wagner de Patriciu Drăgălina Tomul I, Caransebeș 1892. Prețul broșat e 1 fl.

— „Enciclopedia română”, publicată din însărcinarea și sub auspiciile Asociațiunii transilvane de Dr. C. Diaconovich. A apărut fasc. IV., care cuprinde articole „Așango-Balneografia” cu numeroase ilustrațiuni și harte. Litera A se încheie cu pagina 338 cuprinzând în total preste 3500 articole pe 676 colone. Dintre articolele mai însemnate al fasc. IV. amintim: Asia cu chartă excelentă lucrată de F. A. Brockhaus în Lipsca și cu 11 tipuri asiatice; Asigurare; Asociațiune, As. Transilvana; Atanasiasu Anghel;

Athanasescu Dim.; Atheneul român (cu ilus.) Athos; Aur-lian P. S.; Australia (cu 10 ilustr. etnogr.); Austria, A.-Ungaria; Avicultura (cu 2 ilustr.); Axente Sever; Baba; Babeș; Băcău; Băi (B. Herculan de Dr. G. Vuia, cu o panoramă și 4 tablouri excelente din oficina Angerer & Göschl în Viena); Balașa (cu tabl. bisericii D. Balașa) etc. Acest fascicol, după cum suntem informați, se va expeda preste câte-va zile tuturor abonaților, cari au achitat prețul lui anticipativ. Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiu și (pentru România) la C. Müller în București pe lângă solvirea anticipativă a prețului pentru câte 5 ori 10 fasc. à 1 fl. — resp. Lei 2.50.

Correspondență particulară

a „Telegrafului Român”.

Representanța gimnasiului public gr.-or. român din Brad.

Brad, 25 Maiu n. 1897.

Representanța gimnasiului public gr.-or. român din Brad și-a ținut adunarea sa generală ordinară la 21 Maiu v. 1897, ziua de St. „Constantin și Elena”, patronii acestui institut.

Ședința a fost puțin cercetată, nu atât din cauza lipsei de interes, cât din cea a esundării și ploilor continue.

Afacerile mai însemnate ale reprezentanței a fost:

1. Raportul direcțiunii gimnasiile pe anul școl. 1895/6, din care se vede, că gimnasiul din Brad este în continuă dezvoltare, și că el satisface chemării sale, fiind un factor cultural de mare însemnătate pentru poporațiunea din Valea-Crișului-alb, a celei din părțile aradane, munții apuseni și părțile murășene, cari gravităză spre acest centru.

2. Raportul comitetului reprezentanței gimnasiile despre administrarea averii fondului gimnasial în decursul anului 1896, din care s'a vădit, că aceea a fost bine administrată.

3. Aprobarea rațiociniului fondului gimnasial pe a. 1896 Avera e de vr'o 170 mii florini, în realități, obligațiuni de stat și private și deposite.

4. Absolvarea comitetului și epitropiei și realegera lor pe periodul 1897—1899.

5. Înainte de deschiderea ședinței s'a făcut chemarea Duchului Sânt și s'a ridicat parastas pentru sufletele binefăcătorilor fondului gimnasial. Parastasul a fost săvârșit de trei protopresbiteri și anume:

Vas. Damian al Zarandului, Ioan Groza al Halmagiului și Cons. Gurban al Butenilor precum și diaconul ceremonial P. Rîmbaș.

A fost o sărbătoare vrednică de amintirea binefăcătorilor acestui institut. Pagubă numai că a participat prea puțin public, de ore-ce chiar pe ziua acesta Crișul și toate afluențele sale esundaseră în urma continuilor ploii așa, că comunicațiunea era oprită.

Chiar și cei din loc au fost împedecați a participa la parastas, căci trebuiau să-și păzescă casele de undele Crișului.

Semn îmbucurător pentru cauza noastră culturală poate fi considerată împregiurarea, că la această adunare a participat și P. O. D. ppresb. Const. Gurban, care prin vederile sale senine și luminate, și-a asigurat simpatia noastră. Iubitul oșpe s'a dus cu suvenirii plăcute dela noi și ne-a lăsat în speranță, că în viitor îl vom mai vedea între noi și ori-când îl putem număra între spriginitorii acestui sânt institut.

Prea On. D-Sa cu această ocaziune a daruit gimnasiului nise petrificațiuni de mare însemnătate pentru istoria naturală.

Era pe-aci să ne desfăteze și corul plugarilor din Cil, comitatul Arad; dar împregiurările, între cari și scurțimea timpului și absența conducătorului, i-a împedecat. Sperăm însă, că în viitor ne vom vedea și îl vom pute saluta în mijlocul nostru.

Corul prin prestațiunile sale va da dovadă despre ceea-ce poate produce țărâimea unită în cugete și simțiri și va aprinde și în țeranii zarandeni focul sacru de a cultiva muzica și cântările naționale.

Dr. P. O.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Răspuns

la recensinnea din Nr. 269, 274 și 276 a. 1896 a „Tribunei” cu privire la traducerea „Preotului din Wakefield”

(Urmare și fine.)

Pe toate terenurile mai este mult, foarte mult de scrutat, și domniei tale nu 'ți-e permis să vorbești într-un ton autoritativ, căci părerea lui Schakespeare, cumcă între ceriu și pământ mai sunt multe lucruri de cari învățații nostri nici nu visază, are în tot înțelesul și pentru noi valoare. Caracteristica unui adevărat om învățat este și va rămâne totdeauna modestia și asta ne stă bine la toți. Cu cât ne ocupăm noi cu un studiu mai mult, cu atât îl aflăm mai profund, și atunci ori și care ajutoriu ni-e binevenit.

Deși preoții nostri stau cu carul lor acățat în dogme, er juristii uimiți, că dreptul suprem și ați, ca de când e lumea, este tot pumnul, totuși noue ne mai rămân destule terenuri de lucrat, care după-cum avem voie și inclinare. Menirea noastră pe lumea asta e perfecționarea în înțelesul cel mai frumos și nobil luat al cuvântului.

Prin lucrarea noastră comună într'acolo ca să avem d. e. o limbă curată, dulce, exactă, frumoasă și elegantă, ca să semene cu surorile ei, ea atunci din partea sa încă va pute concura cu celelalte străine, cu cari vine în atingere, căci s'au observat de mult, că copiii, unde se vorbesc două limbi, ei totdeauna preferază pe cea mai ușoară.

Părerea dlui Polixen, că atari cărți nici să nu se mai tipărescă, îmi aduce aminte o anecdotă, în care un om fără gușă a nimerit odată într'o comună unde toți erau cu popa cu tot gușai, la care împrejurare cesti din urmă toți au luat pe străin în ris, că el săracul n'are gușă. Ce-i gușă, de nu un semn de degenerare la unii oameni săraci, cari au trăit pe unele locuri rele și muntoase mai multe generațiuni, până când în fine s'a ivit semnul acesta urt la ei. Ore la poporul românesc în general, carele a trăit așa de greu și ca vai de capul lui mai multe sute de ani, să nu fi rămas ceva semne de degenerare? Acesta întrebare o pot repeta și cu limba, căci ea seamănă cu un organism. Mie mi se pare, că toate diftongele și vocalele noastre întemeiate sunt semne de degenerare, pentru-că noi vorbim într'alt chip când suntem sătui și într'alt chip când suntem flămânzi; pronunțăm curat și respicat când suntem sănătoși, și ni se întunecă și stinge vorba pe buze când suntem morboși... Acum ori și cine mă va înțelege de ce recurg eu bucuross la vocalele originale și de ce inclin mai tare spre etimologia decât spre fonetica.

Di recensent de bună sémă a avut acum ocaziune să observe, că nu-i destul să consimțăm cu mine numai teoretice, că cum se îmbunătățese lumea, ci că ar fi fost mai consult să o practiceze asta și cu ocaziunea cenzurării. Se vede însă, că n'o ajuns așa departe ca să aplice și în praxă cu ce consimte în teoriă? El aruncă totă modestia la o parte și declară o carte de rea pe al cărei autor original nici nu-l cunoșce. Tocmai așa ar pute și un orb să critizeze lumina din auzite. Așa ceva numai la noi se poate întâmpla. El numesce în articolul prim unele cuvinte neologisme și provincialisme, în al doilea, încurajat de tăcerea mea îi cresce creșta și le înjură barbarisme și acum ori și care cetitoriu a putut observa, că cunoștințele cele extinse românesce ale dlui Polixen încă nu-s acățate și cum-că nu i-ar strica nici domniei-sale un studiu mai profund al limbii. El nu-i în stare să deosebescă nici cuvintele cele române de cele slave, și la asta trebuie să-l fac eu unul atent, carele n'am studiat prin școli românesce.

Dacă dlui Polixen nu-i place de carte ar fi fost destul să-și exprime părerea în înțelesul acesta cu privire la ortografia, stil, dicțiuni, c'un cuvânt la formele exterioare, și apoi să lase publicul să-și construeze și el părerea sa. Asta ar fi fost procedura cea mai corectă și n'ar fi dat ocaziune nici la polemă, căci eu bine știu, că tot omul își are părerea sa și de asta nu-l poți deslipi cu puterea. Toate divergențele noastre se nasc

din datina asta slabă de a vorbi și a scrie, cum o face dl Polixen de exemplu.

De tendința esențială a cărții nici nu se atinge și totuși ar fi trebuit să amintescă ceva, ați, când literatura modernă stă sub constelațiunea „Ibsen-Sudermann-Zola”, când noi cetim în toate zilele prin gazete despre faptele scandalose ale unor dame mai spoite cu cultură, când vedem și românce foarte inteligente veni dându-se străinilor ca să se potă sătura de toalete, și apoi sinucidându-se, când de altă parte, la o depărtare de o mie de chilometri de țara românescă, o fiică a ei pășese sufulețat în constum național românesc prin Tingl-tangluri jidovesce, — cum-că avem lipsă tocmai de atari cărți pe séma tineretului, cari ne fac îndestuliți, ba pôte și tericiți pe lângă totă sărăcia noastră, — cine se va mai îndoi?!

Decamdată mulțămind dlui Polixen pentru reclamă, rămân

cu stima cuvenită:
Dr. P. T.

Mătasă-foulard dela 60 cr. până la fl. 3.35 de metru — japoneză, chineză etc. în cele mai noue mostre și colori, precum și mătasă-Henneberg neagră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru, lucie, vărgată, mostrată, damast etc. (circa 240 calități diferite, 2000 colori și desinuri etc.). Mărfurile comandate precum și mostrele le expediază cu întorcerea poștei în casă, franco și sculte de vamă, fabricile de mătăsă din Zürich ale lui G. HENNEBERG, (furnisor de curte c. și r.). Scrisorile adresate în Elveția sunt a se prevedea cu marcă de 10 cr., cățile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual. [45] 3

Nr. 279/97.

[75] 1—3

CONCURS.

Pe baza ordinului Măritului consistoriu arhidiececan din 1 Aprile a. c. Nr. 2113 Bis., prin acesta se escrie concurs pentru completarea postului de paroch în parochia de clasa III. „Silvașul-superior” protopresbiteratului tractului Hațegului cu termen de 30 zile dela prima publicare în foia „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 302 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea să-și înainteze petițiunea lor concursuală instruită conform legilor existente în termenul indicat la subscrisul oficiu în Petroșeni.

Oficiul protopresbiterat gr.-or al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 17 Maiu 1897.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

[76]

1—3

CONCURS.

Devenind vacante două posturi de învățător la școala română gr.-or. din Boița, pentru întregirea anelor se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în țiarul „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu fiescare dintre aceste posturi, sunt:

1. Salariu 300 fl. v. a. solviți din cassa bisericeii în rate lunare anticipative.

2. Cuartir natural în edificiul școlii.

3. Patru stângini de lemne.

Cererile de concurs instruite în înțelesul prescrișelor §. 60 din Regulamentul pentru organizarea învățământului în școlile populare sunt a se înainta prea onoratului oficiu protopresbiterat al tractului Sibiuului în termenul sus indicat. Dintre cei aleși unul va avé să conducă o strană în biserică er celalalt va conduce cântările liturgice cu elevii școlii în toate Duminecile și sărbătorile, astfel deci aspirații la aceste posturi înainte de alege este de lipsă ca să se prezente în vr'o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru de a-și documenta înaintea poporului desteritatea în cântările bisericeii și tipic.

Dintre concurenți vor fi preferați aceia, cari au cercetat vre-un curs de economie, pentru a cărei propunere — după sistemul nou — se va statorii și o remunerațiune coreșpunzătoare.

Pentru purtarea agendelor directoriale este statorită o remunerațiune de 50 floreni val. austr.

Boița, din ședința comitetului parochial ca scaun școlariu, ținută la 11 Maiu v. 1897.

Stanciu Cocă m. p., Ioan Druhora m. p.,
președ. notar.

Nr. 441/897.

Cu scirea și învoirea subscrisului.

I. Papiu,
ppresb.